

ПРЕС КЛИПИНГ

13. март 2017.

НАСЛОВИ

Несхваћени и неплаћени рад жена на селу (стр.2)

„Црно“ и радницима и држави (стр.4)

Обесправљене раднике на лизинг газда лако шутне (стр.7)

Вучић: Наменска индустрија кључ развоја економије (стр.8)

Мирно решавање радних спорова повећано пет пута (стр.9)

Губитаци се не могу реформисати преко ноћи (стр.10)

АНАЛИЗА ЧЛАНА ФИСКАЛНОГ САВЕТА Владимир Вучковић: Србија се опоравља, али сачекаћемо на бољи живот (стр.12)

Несхваћени и неплаћени рад жена на селу

Пише: Горица Глигоријевић

Жене су власнице тек око 16 одсто укупног броја пољопривредних имања, а мушкарци су власници кућа у невероватном броју од 88 одсто

Констатација да су жене на селу занемарене и у неравноправном положају, не само у односу на мушкарце већ и на жене у урбаним срединама, постаје опште место. Уназад деценијама мало се тога променило.

За разлику од, на пример, почетка 20. века, када су жене на селу биле упућене само на рад на имањима, данас један мањи број жена, које живе на селу, ради и у граду. Код куће их ипак чека све што и оне које не раде, домаћинство, башта, штала. И где је ту напредак? У чињеници да за свој рад у граду добијају плату, те да су макар делимично финансијски независне. Ипак, немали број њих своју зараду даје главном мушкарцу у кући, мужу, оцу, свекру, брату. Јер још увек највећи број сеоских мушкараца, знатно већи него што је жена, одлучују о расподели новца који зараде сви чланови домаћинства.

СТАТИСТИКА

У Србији је, слободно можемо рећи, положај сеоских жена маргинализован. Њихов рад у већини случајева није плаћен. Већина од укупног броја становника Србије живи на селу, око 55 одсто, и у већини су то жене. Према Другом извештају о имплементацији Стратегије за смањивање сиромаштва у Србији из 2007. године, на руралном подручју чак 71 одсто домаћинстава или нема земљу или је има мање од једног хектара, а чланови таквих домаћинстава, у већини су то жене, највише су изложени ризику од сиромаштва. Генерално гледано, социјални и економски положај жена на селу одређен је крајње неповољним статусом сеоских домаћинстава. Поседи су уситњени, узгаја се од свега помало, али недовољно да се обезбеде вишкови за тржиште. Сеоске средине најчешће немају здравствене и социјалне услуге. Истовремено, сеоска породица је устројена по изразито патријархалном моделу, те већина поседа припада мушкарцу у породици. Мушкарац је власник имовине и куће, домаћинство се заснива углавном у кући мужа. Тако долазимо до податка да су жене власнице тек око 16 одсто укупног броја пољопривредних имања, а да су власници кућа мушкарци у невероватном броју од 88 процената. И средства за производњу су у власништву мушкараца, па је већ из овога јасно да су жене на селу углавном обесправљене.

ЛИЧНИ ПРИМЕР

Драгана Росић (56) је након смрти родитеља, заједно са сестром, наследила велико и развијено сеоско имање. Када се удала отишла је да живи у кући свог мужа, са бројним члановима домаћинства у четири генерације. „Били су сиротиња, шта да ти причам. Куће две од набоја, земљани под, у штали две мршаве кравице, у обору једна спрасна крмача, 4 хектара под обрадом и нешто шуме, а ја дошла из велике, богате куће. Сестру и мене просили момци из четири села. Биле миражцике. Ја заглавим са овим мојим. Дали моји мираз, те започнемо да зидамо кућу. Их, шта сам малтера претерала у колицима, колико цигле пренела, а успут кувај, пери, трчи у башту, на њиву, у шталу, подижи децу. И млеко сам разносила по кућама, продавала понешто од поврћа и сир на пијаци, само да имам свој динар. А и он одлазио у градњу куће. Е, кад су ми поумирали родитељи, ја помислим сад сам на своме. Сестра узе свој део и продаде. Мој муж навалио да и ми урадимо исто. Који ми, питам га, то је моје. Кад ће он мени, ни пет ни шест, или продајеш или се разводимо. И шта ћу, продам, он купио неке

машине и ја опет немам ништа. Зато сам ћерке ишколовала и обе живе у граду. Муче се, али ја им утовим свињу, закољем пилиће, спреим све од поврћа за зиму, па се некако снађу.“

ШТА КАЖУ ЗАКОНИ

Ниједан закон у Србији не препознаје пољопривреднице као посебно дефинисану категорију становништва. Супружници који живе заједно не могу да буду власници два одвојена газдинства. Друге професије нису овако дискриминисане, па налазимо брачне парове у којима су обоје адвокати, лекари, трговци или било шта друго са одвојено регистрованим делатностима.

Милорад Нешић (54) каже да је његова жена дискриминисана откако се удала. Није имала право на трудничко ни породилско одсуство, боловање. Деца касније нису остваривала право на додатак јер су имали нешто више земље од минимума од једног хектара.

На овај проблем је указала и доскорашња министарка пољопривреде Снежана Богосављевић Бошковић: „Чак ни власнице пољопривредних газдинстава, а њих је тек 17 одсто, немају право на породилско одсуство, јер по Закону о раду нису у радном односу. Притом, држави плаћају доприносе за здравствено и пензијско осигурање, једнако као свака запослена жена или предузетница. С обзиром на то да је међу тим ретким власницама домаћинстава половина старија од 65 година, јасно је да нема речи о категорији будућих мајки.“

Пољопривредницама нису доступне ни информације значајне за њихов статус, права, могућности.

Пред посланицима Скупштине Србије требало би да се нађе закон о финансијској подршци породицама са децом (Нацрт закона је одавно урађен и предвиђао је почетак исплата надокнада од 1. јула ове године), у којем је предвиђено да власнице пољопривредних газдинстава могу да остваре право на новчану надокнаду током породилског одсуства, и то тако што би она била обрачуната у складу са основицом на коју се плаћају порези и доприноси домаћинства. Закон би по одредбама које се односе на пољопривреднице заиста био револуционаран, јер би по први пут сеоске жене биле видљиве у неком законском акту, али и даље дискриминативан јер препознаје само власнице газдинстава, а не и чланице домаћинства за које се уплаћују доприноси за пензијско и здравствено осигурање.

Што се пак остваривања права на дечији додатак тиче, прописи су много ригорознији. Право на овај додатак може бити остварено уколико подносилац захтева, односно чланови породице који остварују приход од пољопривреде, не поседују непокретности на територији Србије, осим одговарајућег стамбеног простора и других нужних економских зграда у пољопривредном домаћинству и земљиште у површини до два хектара по члану породице.

ЈОШ СТАТИСТИКЕ

Анализирајући резултате последњег пописа пољопривреде, који је спроведен 2012. године, професорка Пољопривредног факултета у Београду др Наталија Богданов и професорка Филозофског факултета у Београду др Марија Бабовић, тада су устврдиле да „већ основни податак о уделу жена и мушкараца у пољопривредним пословима показује изразиту несразмеру“.

Овај попис је, наиме, потврдио значајне родне разлике које су видљиве, на пример, у мањем учешћу жена међу власницима и менаџерима пољопривредних газдинстава, мање су заступљене и као чланови породичних и газдинстава у власништву правних лица и предузетника, али зато по броју предњаче међу члановима који су ангажовани као радна снага на газдинству. Жене на селу се, показао је попис, знатно ређе појављују у обављању руководећих послова на газдинству. На нивоу целе Србије тек 17,3 одсто жена су власнице газдинстава. Међу менаџерима на газдинству има их још мање, тек 15,9 одсто, а још мање оних млађих од 35 година. Зато су огромна већина међу члановима породице који обављају пољопривредну активност. У исто време, оне су мањина међу запосленима на имању, од 26.279

стално запослених, тек 6.685 или изражено у процентима само 14,8 одсто су жене, наведено је у попису из 2012. године.

Зато сеоске жене представљају већину у бесплатно радно ангажованом становништву. Њихов радни дан започиње са првим зрацима сунца, а завршава се кад падне ноћ. У сезони пољопривредних радова, раде знатно дуже од прописаног радног времена, неретко 12 до 15 сати. Њихов рад није плаћен новцем, не добијају плату, тако да испада да раде за смештај и храну.

Ретко која сеоска жена се одлучи да покрене сопствени бизнис у оквиру пољопривредне производње. За тако нешто им недостају средства за улагање, подршка околине, а наруку им не иду ни неповољни кредити. Чак и када се охрабре да започну некакав бизнис, онда је то најчешће нешто из домена домаће радиности, попут штрикања, веза, хеклања, спремања зимнице. Тек занемарљив проценат њих се бави озбиљном пољопривредном производњом и то у партнерству са неким мушким чланом породице.

Разлози за овако неповољну структуру и статус жена на селу, леже у традиционалном моделу наслеђивања и већински нееманципованом становништву села у Србији, одсуству информација и незаинтересованости друштва у целини за њихов положај.

Текст је део пројекта "У вашем фокусу", који је реализовала редакција часописа Град из Крагујевца

„Црно“ и радницима и држави

Пише: Лист Град

Подаци инспекције рада показују да се половина послодаваца код којих су затечени радници „на црно“ одлучи да још једном на исти начин ангажује те раднике. У Унији послодаваца кажу да је смањење пореза и доприноса са садашњих око 64 на 35 одсто, те увођење реда у систем парафискалних намета, једини сигуран пут ка смањењу броја оних који раде „на црно“

Након што је годинама безуспешно покушавала да нађе посао Крушевљанка С. И. (27) пристала је да ради „на црно“, надајући се да ће је власник пријавити када „фирма стане на ноге“.

- Завршила сам средњу школу. Радила сам по неколико месеци на више места, али су се те фирме или затварале или послодавци закључили да им ипак не треба толико радника. На више места су ми рекли да морам да радим три месеца без плате, па да ће онда видети како даље. Зато сам на крају пристала на овај посао. Имам 12 хиљада месечно, радим девет до десет сати, шест дана недељно и газда ми је обећао да ће ме пријавити чим продавница 'заживи' јер је недавно отворена, прича ова сутрађанка.

Потврђује да помало страхује од тога шта би се десило када би наишла инспекција рада. Ипак, извесну „заштиту“ јој пружа натпис на локалу „потребне раднице“ јер тада, како јој је објаснио власник, треба да каже да је управо почела да ради, односно да је ту на пробном раду.

На више места су јој рекли да мора да ради три месеца без плате, па да ће онда видети како даље.

- Сви радници који раде 'на црно', а послодавац их је припремио шта треба да кажу, наводе управо то. Неки говоре да су нешто потписивали и да мисле да је поступак заснивања радног односа у току. Прича је увек иста, без обзира на то да ли на локалу стоји 'потребна радница' или не. И власник, уколико је ту, каже да је уговор закључен, али да је код књиговође. Ми онда наложимо да нам га накнадно донесе, каже Југослав Вељковић, начелник Инспекције рада у Крушевцу.

Он објашњава да инспекција не може да тврди да на дан инспекцијског надзора послодавац није имао закључен уговор о раду, уколико он достави на увид уговор о раду где је почетак рада два дана пре тог надзора. То је, наводи, „антидатирање уговора“, а једино што инспекција рада у тој ситуацији може да уради јесте да изда прекршајни налог где је запређена казна за правно лице 100.000 динара, за одговорно лице 10.000 динара, односно за послодавца предузетника 50.000 динара. Казна се изриче јер тај уговор није држао на месту где запослени ради. Предвиђено је да се плаћа половина ако се то учини у року од 8 дана.

Вељковић подсећа да је средином 2014. године изменама Закона о раду дата могућност да за ту врсту прекршаја инспекција пише прекршајни налог. Такође, у тој години је вођена и јавна расправа о променама Закона о раду, односно казне су удвостручене и то је био разлог да послодавци буду опрезнији, односно да буде мање радника које је инспекција затекла у раду „на црно“.

- Међутим, послодавци су се брзо вратили на старо јер су схватили да и даље могу да антидатирају уговор и да плате половину казне, 25 хиљада, у случају предузетника. Они тако решавају, покривају рад 'на црно', а исплати им се да то раде јер за два месеца анулирају трошак плаћања казне, прецизира Вељковић.

ПОЛОВИНА ПОНОВИ ПРЕКРШАЈ:

Крушевачка инспекција рада, напомиње Југослав Вељковић, води евиденцију послодаваца код којих је затицала раднике „на црно“, и поново их проверава јер спадају у категорију ризичних, склоних да крше закон.

- Половина таквих послодаваца углавном рескира још једном да ангажује раднике 'на црно', онда ми поновимо читаву процедуру, каже он.

У Расинском округу инспекција рада је за девет месеци 2016. у раду „на црно“ затекла 243 лица, у 2015. их је било 320, годину раније 129. Без одговарајућег уговора у 2013. години затечена су 202 лица, у 2012. 154, док је 2011. Без уговора радило 231 лице.

Број затечених радника „на црно“ зависи, како каже Вељковић, од тога у којим делатностима се у одређеној години врше надзори, шта је предмет надзора – да ли је то контрола рада „на црно“ или се већи број односи на примену мера за безбедност и здравље на раду, као и од снажљивости послодаваца да антидатирањем уговора и накнадном пријавом на осигурање прикрију рад „на црно“.

Начелник крушевачке инспекције рада напомиње да често ни лица која раде „на црно“ не желе да закључе уговор о раду, а један од разлога је што примају одређену накнаду по основу незапослености или социјалног статуса.

НИЖИМ НАМЕТИМА ДО ВИШЕ РАДНИКА:

- У време када је много радника остало без посла, људи прихватају да раде без обзира на све неправилности, како би породици обезбедили какву-такву егзистенцију. Према нашим ранијим истраживањима око 30 одсто радника у Крушевцу је било 'на црно', а процена је да се тај удео смањује, наводи Миленко Михајловић, председник крушевачког Самосталног синдиката.

Рад „на црно“ је, напомиње он, лош како за раднике који остају без радног стажа тако и за државу која не наплаћује порезе и доприносе.

У Унији послодаваца Србије кажу да прецизан број запослених који раде „на црно“ не постоји, али да се претпоставља да четвртина радника ради „на црно“. Као један од проблема наводе то што инспекција рада најчешће контролише оне који имају пријављену делатност и који плаћају дажбине држави, док оне који немају пријављену делатност не контролише довољно, а управо се у таквим предузећима ради „на црно“.

- Ово се може видети и из тога што највећу неформалну запосленост, односно рад 'на црно', бележи сектор активности у домаћинствима, чак 79 одсто, затим пољопривреда 60 одсто, док у грађевинарству удео неформалне запослености износи 25 одсто, наводи Александра Ковачевић, пи-ар Уније послодаваца Србије.

У Унији послодаваца сматрају да је, да би се рад „на црно“ смањено, потребно увести прогресивни систем опорезивања зарада, смањити оптерећења на најниже зараде, почетнике у бизнису ослободити плаћања пореза и доприноса на зараде барем првих годину дана и великог броја непотребних накнада у прве две године. Такође, неопходно је назначити секторе у којима расте број запослених, попут текстилне индустрије, и додатно смањити оптерећења зарада у том сектору или значајно повећати неопорезив део зараде. Управо то ће довести до новог запошљавања и повећања конкурентности наших компанија у овом сектору, али и смањења сиве економије, јер велики број кројача је у сивој зони, ради од куће.

У Унији послодаваца процењу да би намет на зараде требало да буде 35 одсто за најниже зараде (сада укупно сви порези на плате износе нешто више од 64 одсто), уз смањење пореза на профит, увођење реда у систем парафискалних намета и повећање неопорезивог износа зараде на 15.000 динара.

Анкета Уније послодаваца је показала да је чак 93 одсто послодаваца на питање да ли би смањење пореза и доприноса на зараде утицало на ново запошљавање потврдно одговорило, више од једног радника запослило би 63 одсто послодаваца, док би једног радника запослило 30 одсто њих, а само 7 одсто послодаваца се изјаснило да смањење стопе пореза и доприноса не би имало никаквог утицаја на запошљавање нових радника.

Поједини закључавају раднике и пуштају псе!

Крушевачка инспекција рада је имала ситуације да су неки послодавци по сваку цену желели да спрече инспекцијски надзор те су закључавали пословне просторије, улазне капије, пуштали псе да се слободно крећу по кругу или дворишту.

- Они не само да су држали раднике 'на црно', већ су закључавањем просторија угрозили и друга права тих лица, а пуштањем паса угрозили безбедност и радника и инспектора. Ниједан од тих послодаваца није успео да спречи инспекцијски надзор јер смо се ми, након неуспелих покушаја, обраћали полицији и у сарадњи са њима успешно обављали послове из своје надлежности, описује Југослав Вељковић, начелник Инспекције рада у Крушевцу, један од проблема.

Он додаје да много чешће проблем да се изврши надзор представља то што је привредни субјект регистрован на једној адреси, а делатност обавља на другим непознатим локацијама без истицања фирме, што је иначе обавезно. То је карактеристично за сеоска подручја у којима су најзаступљеније производне делатности.

Где је нестало 20.000 људи?

У Крушевцу, према попису из 2011. године, живи око 80.000 радно способних становника, између 24 и 65 година старости. На крају прошле године, према статистичким подацима, у правним лицима и код предузетника радило је око 27 хиљада људи, близу 37.000 је по разним основама плаћало доприносе за ПИО, док је на евиденцији незапослених око 15 хиљада. За статистику је, према овим подацима, невидљив радни статус за најмање 20.000 Крушевљана.

Обесправљене раднике на лизинг газда лако шутне

Аутор: Љ. Малешевић

Процењује се да између 50.000 и 70.000 радника у Србији тренутно ради преко неке од агенција за привремено запошљавање радника, а њихов положај није законски уређен. Србија је једна од ретких земаља у Европи које немају посебан закон којим се уређује привремено запошљавање радника преко агенција.

У Министарству за рад, запошљавање, социјалну и борачку политику објашњавају да је припремљена радна верзија закона о раду преко агенција за привремено запошљавање и да ће се ускоро наћи на јавној расправи. Осим тога, треба да се прибаве мишљења ресорних министарстава, Социјално-економског савета, Европске комисије, па када се све то обави, до краја године би пред Владом Србије требало да се нађе предлог закона који ће она упутити посланицима Скупштине Србије.

Колико тачно данас радника у Србији добија посао преко агенција које их изнајмљују компанијама уз провизију нико не зна, али се сви слажу у томе да их има много и да су тренутно у сваком погледу обесправљени, почев од тога да немају право на боловање, годишњи одмор, топли оброк, регрес, маркицу за превоз, плаћен прековремени рад, могућност да подигну кредит... О каквом је заправо начину рада српских радника реч најбоље је оценила психолог рада Вера Кондић, која их пореди с „вешалицом за одела”.

– Када радите на лизинг, имате доживљај да висите на ауфингеру с којег послодавац сваки час може да вас скине – оценила је Вера Кондић. – Ви нисте господар свога живота, свога времена и своје будућности, већ сте роб послодавца. Не можете ништа да планирате пошто све планове о вашем животу доноси неко други. Од ваших жеља не зависни ништа јер у вашем животу нема никаквих константи – све су променљиве. Због тога сматрам да је рад на лизинг велика авантура у коју могу да се упусте само млади без икаквих обавеза. Додатни проблем представља чињеница да радници на лизинг често мењају послове јер их агенције ангажују за обављање различитих ствари. Тако се може догодити да радник неколико месеци ради на грађевини, након тога вози хладњачу, да би волан преко ноћи заменио точењем безина.

Потпредседник Савеза самосталних синдиката Србије Душко Вуковић објашњава да је у Закону о раду уређен само начин на који се региструју агенције, али да он не уређује запошљавање у сврху уступања радника другом послодавцу. Додаје да, иако су представници синдиката против тог закона, свесни су да он мора да постоји и да га већина развијених европских земаља одавно има.

– Кад је већ тако, онда треба да буде добро урађен, а радници који на тај начин долазе до посла заштићени једнако као и сви остали – рекао је Вуковић.

Челница Асоцијације слободних и независних синдиката Ранка Савић подсећа на то да је постојање радника на лизинг на српском тржишту заправо омогућила конвенција Међународне организације рада о приватним агенцијама за посредовање и запошљавање, коју је Скупштина Србије ратификовала фебруара 2013. године.

– Међутим, та област ни сада није уређена до краја – сматра Ранка Савић. – Такве раднике не штити актуелни Закон о раду иако смо као синдикат инсистирали на томе да се то у њему нађе. Ипак није, и то је фатална грешка јер, да је та област регулисана тим законом, данас би радници на лизинг имали заслужену радноправну заштиту. Непостојање тог закона

представља велику опасност за целу државу јер се тако може десити и да рад на одређено и неодређено време престане да постоји, а тај облик ангажовања постане доминантан у Србији.

Добар или не, али га има све више

Председник Савеза самосталних синдиката Војводине Горан Милић оцењује да је доношење закона о ангажовању радника на лизинг изузетно важно јер је тај вид запошљавања све чешћи. – Могло би се расправљати о томе да ли је такав начин запошљавања добар, али он постоји и треба га законски регулисати да би радници имали правну сигурност која им обезбеђује остварење њихових радничких права – рекао је Милић. – Број радника на лизинг би требало да буде ограничен на максимално десет одсто од укупног броја запослених, а не би требало дозволити да послодавац запошљава радника на лизинг на радним местима која су основна делатност фирме.

Вучић: Наменска индустрија кључ развоја економије

Извор:Бета

Премијер Александар Вучић је, после обиласка Фабрике сложених борбених система у Великој Плани, најавио да ће домаћа наменска индустрија постати покретач и кључ развоја економије и гарант стабилност и безбедности Србије.

Он је рекао и да ће успешно пословање наменске индустрије допринети јачању бруто друштвеног производа и повећању стандарда градјана а њени производи већој безбедности државе.

Вучић је, после презентација оклопног возила "Милош", најавио и да ће тим савременим борбеним средством бити опремљена полиција и војска, као и да је намењено и извозу.

Он је рекао и да ће оперативне и борбене способности полиције и војске с тим оклопним возилима бити у значајној мери подигнута способност и да ће превентивно деловати на свако потенцијално угрожавања суверенитета и интегритета државе.

"Тиме ће полиција и војска постат неупоредиво модерније опремљени", рекао је Вучић, објаснивши да ће на возила "Милош" за потребе полиције бити постављени митраљеви калибра 12,7 милиметара а за војску јаче наоружање.

Према његовим речима, за почетак по шест "Милоша" ће бити испоручено Специјалној антитерористичкој јединици и Жандармерији док ће, како је планирано, 12 тих возила бити предато Војсци Србије.

Вучић је изразио задовољство карактеристика оклопног возила "Милош" додавши да се возила сличног типа користи у уштороби широм света.

Мирно решавање радних спорова повећано пет пута

Извор:Тањуг

Број радних спорова који су окончани "мирним путем" уз посредовање миритеља или арбитра Републичке агенције за мирно решавање радних спорова повећан је чак пет пута у односу претходни период

Број радних спорова који су окончани "мирним путем" уз посредовање миритеља или арбитра Републичке агенције за мирно решавање радних спорова повећан је чак пет пута у односу претходни период.

Према подацима Агенције, у које је Тањуг имао увид, током 2014. године Агенцији је поднето 199 предлога за решавање индивидуалних или колективних радних спорова, 2015. тај број је повећан на 322, а 2016. године на чак 956.

Директор Агенције Миле Радивојевић рекао је Тањугу да послодавци све чешће прихватају овакво решавање спорова са запосленим јер им смањује трошкове, прилагођава се несметаном пословању и далеко је ефикасније од судског.

У питању су спорови између послодаваца и запослених који се тичу мобинга, отказа уговора о раду, уговарања и исплате минималне зараде, накнаде трошкова који се односе на исхрану у току рада, долазак и одлазак са рада, исплату јубиларне награде, регреса за коришћење годишњег одмора, измена колективних уговора, штрајка...

Од укупног броја поднетих предлога у току прошле године мериторно је решено 331 предмета, 410 је у току, док је 215 њих решено у управном поступку.

Највише предлога за покретање поступка односило се на исплату регреса за коришћење годишњег одмора - 421, затим за исплату јубиларне награде 147, накнаде за исхрану у току рада - 141, и злостављања на раду (мобинг) 63 предлога.

У прва два месеца ове године Агенција је добила још 111 нових предлога за мирно решавање радних спорова.

Ипак, иако су послодавци и запослени, било у јавном, било у приватном сектору почели да препознају предности овог вида решавања спојих спорова мимо суда, међу којима је и очување добрих радних односа, пред судовима у Србији се и даље води велики број радних спорова.

Према подацима Министарства правде, у Србији су у току прошле године виши и основни судови примили укупно 33.389 предмета који се тичу радних спорова.

Према речима директора Агенције, овај број судских поступака показује да је тешко утицати на свест грађана да спорове решавају мирним путем.

Међутим, да радни спор не мора да се решава у судском поступку, према његовим речима, доказују задовољни радници који су се обратили Републичкој агенцији за мирно решавање радних спорова.

Судски поступци наине захтевају судске трошкове за тужбе и жалбе, ангажовање адвоката и плаћање његових трошкова, нису орочени у трајању...

За разлику од њих, поступци пред Агенцијом су потпуно бесплатни за странке, не захтевају ангажовање адвоката, а арбитражно решење је правоснажно и извршно, односно има исту правну снагу као правоснажна судска пресуда у радном спору.

Такође, одликује их начело добровољности, као и ефикасност јер је време трајања поступка орочено на 30 дана за разлику од судског поступка.

Овај вансудски, алтернативни вид решавања радних спорова, предвиђен је Законом о мирном решавању радних спорова и у правном систему Републике Србије постоји већ 11 година, а у току

је рад на изменама Закона које ће унапредити његову примену и проширити одређене надлежности Агенције.

Током 2016. године пред Агенцијом је покренуто 956 радних спорова, од којих су 928 били индивидуални, а 28 колективни радни спорови.

Интересантно је и поређење ових података са статистиком медијације - другог вида мирног решавања свих врста спорова, а не само из радних односа.

Основна разлика у овим поступцима је што се први спроводе према Закону о мирном решавању радних спорова, а други према Закону о посредовању.

Према подацима Министарства правде који нису потпуни, медијацијом је прошле године решавано између 350 и 400 предмета у вези са наплатом дуговања, стварно-правних односа, радно-правних односа и привредних односа.

Од тог броја 79 лиценцираних медијатора поступало је у 254 случаја медијације.

Судови су на медијацију упутили 30 предмета, од којих је 21 решен споразумно.

Пред Центром за решавање спорова Народне банке Србије решено је више од 60 спорова.

ПОЛИТИКА ONLINE

Губиташи се не могу реформисати преко ноћи

Аутор: [Аница Телесковић](#)

За ЕПС је много већи проблем да научи да каже „не” неплатишама него да ли је или није платио спонзорство „Копаоник бизнис форуму”

Копаоник – За сваку је похвалу оно што је Србија за две године урадила фискалном консолидацијом којом је мањак у државној каси, са скоро седам, смањен на мање од два одсто. Овако Елен Голдстин, регионална директорка Светске банке за западни Балкан, почиње разговор за „Политику”.

Решен је проблем више од 300 предузећа у власништву државе кроз различите методе, укључујући и стечајне поступке, додаје.

Следећу реченицу, ипак, почиње са „али”, што опет значи да је још рано за славље и шампањац. И даље су неки фискални ризици присутни у компанијама које зовемо стратешким предузећима, наставља Голдстинова.

– То питање мора да се реши веома брзо, јер такве компаније стварају велике фискалне обавезе за државу и буџет. Ако се крене с решавањем тог наслеђа то ће омогућити развијање потенцијала приватног сектора.

Како то да две године од примене програма и даље говоримо о реформи јавних предузећа? Реформе које се спроводе треба да промене структуру српске економије. Програмом је и било предвиђено да ће се питање државних компанија решавати на средњи рок и по етапама. То није проблем који може да се реши преко ноћи.

Зашто је политички било једноставније смањити плате и пензије него реформисати државна предузећа?

Чини ми се и да је то питање осетљиво, јер те компаније, пре свега, имају предисторију.

Сматрају се неком врстом породичне сребрине која је важна за имиџ Србије. У реалности, оне заправо не доприносе привредном расту. Њихов допринос бруто домаћем производу (БДП) је свега један одсто. Реч је о 600 компанија у којима ради 100.000 људи. Те фирме, с друге стране,

заправо производе губитке и испоручују велики трошак буџету. Сав тај новац могао би паметније да се искористи. Тим средствима могло би да се унапреди образовање или здравствени систем, на пример. Морате себи да поставите питање шта вам је важније: да ли да чувате предузећа која немају вредност за српску економију или да ослободите ресурсе и преусмерите их у нешто друго. Србија мора да остане на курсу реформи и да настави да реализује посебно оне реформе које се тичу наслеђа још из времена Југославије. А то је један доминантан државни сектор који мора да буде мањи, рационалнији и ефикаснији. Да би приватни сектор могао више да допринесе српској економији, услуге државног сектора морају да буду боље и квалитетније.

Учествујући на „Копаоник бизнис форуму”, рекли сте да су те компаније препрека за раст, али и да неке од њих имају потенцијала...

Истина је и једно и друго. Историјски посматрано, улога државе у прошлости је овде била доминантна. И бивша Југославија имала је гломазну администрацију и велики јавни сектор. То је сенка која пада преко активности приватног сектора, разара могућност за инвестирање, урушава тржиште рада. То заиста ствара препреке и баријере привреди. Ипак, нека од државних предузећа имају невероватне потенцијале, попут ЕПС-а или предузећа „Србија карго”, које послује у оквиру „Железница Србије”. Те компаније могу да послују профитабилно, али је неопходно да претходно консолидују своје финансије. Кроз тај процес оне управо пролазе. То значи пословање по тржишним условима, настављање с програмом смањења броја запослених и повећања инвестиција, али је неопходно и да се прекине с праксом толерисања дугова неплатишама. То представља велики проблем за компаније као што су ЕПС или „Србијагас”.

Да ли је и за вас, као и за Павла Петровића, председника Фискалног савета, ЕПС најгори пример кад је о реформама реч?

ЕПС је започео веома важан процес фискалне консолидације. После поплава које су се догодиле 2014. године у ЕПС-у је почело да се поставља питање неопходности реформи. Убеђени смо да је ЕПС процес реформи схватио озбиљно и да ће се тај посао убрзати у наредном периоду. Нарочито кад је реч о смањењу броја запослених и повећању инвестиција, политици тарифа и финансијској дисциплини. Они морају да науче да кажу „не” другим државним компанија које не плаћају струју.

Док сте за говорницом истицали колико је важна реформа јавних предузећа, с ваше леве стране била су исписана имена спонзора форума. ЕПС је један од њих. Да ли је то ефикасан начин трошења средстава?

За ЕПС постоје много већи проблеми од тога да ли је или није спонзор „Копаоник бизнис форума”. Неке од њих већ сам споменула и то је оно чиме руководство ове компаније треба да се бави. Важно је да и влада сада очекује резултате када је о реформисању ове компаније реч и да жели да види ЕПС као модерну и продуктивну компанију.

Рекли сте да су Србији неопходне стопе раста од око шест одсто. То значи бруто домаћи производ сваке године треба да увећамо за најмање две милијарде евра. То звучи као немогућа мисија?

Зашто би за вас била немогућа мисија нешто што сте већ радили у прошлости. Српска економија је пре кризе расла по стопи од шест одсто годишње. Не видим зашто би то сада било немогуће. Као што већ знате, захваљујући напорима у спровођењу реформи економски раст у Србији се повећава. Расте и стопа запослености. Стопа економске активности креће се од два према три одсто. Ми бисмо волели да до 2020. године у Србији видимо и стопе раста од четири одсто. Да би ваша земља достигла Европску унију потребне су вам стопе раста од шест одсто. Вама је неопходна ефикасна државна управа. То је кључ конкурентне економије. С друге стране, треба креирати и услове за развој приватног сектора и усредсредити се на побољшање

пословног окружења. То је оно што улагачи виде. Кад повећате поверење инвеститора, то последично утиче на раст запошљавања, а самим тим и на привредни раст.

Али, ко ће донети тај раст? Хоће ли то можда учинити кинески или неки други инвеститори у ситуацији кад Европа још има своје проблеме?

Суштина питања које постављате јесте како српска економија може да расте брзо, ако европска привреда расте споро. У претходне четири године били смо сведоци раста српског извоза. И то може да буде одговор на ово питање. Удео извоза у бруто домаћем производу у том периоду повећао се с 25 на 35 одсто. То је веома важан показатељ, јер говори о томе како су многе фирме повећале своје пословање. Економије Балкана, укључујући и српску, која је највећа привреда овог региона, мале су ако се упоређују с глобалним тржиштем. Али чак и мали продор на европско и глобално тржиште може да донесе велики допринос расту српског БДП-а. Западни Балкан је, на пример, учетворостручио свој извоз у Европу последњих година, а посматрано из угла Европске уније, то је веома мали износ који су платили њихови увозници. Европска привреда не мора да расте брзо да би српски БДП растао брже. Ако имате добро пословно окружење за инвеститоре, ако промовишете извоз, ако је то праћено модерном државом и ефикасном управом, ако приватни сектор може да се развија, онда ћемо бити сведоци и великих стопа привредног раста.

И ова година у Србији је предизборна. Чини се да се економисти, због глобалне неизвесности, више боје исхода изборних процеса у Немачкој, Француској и Белгији него код нас...

Све земље на свету гледају глобалну ситуацију и проматрају глобалне ризике. Екстерне факторе никад не треба занемарити, јер имају велики утицај на привредни раст. Наравно да све што се дешава у свету утиче и на Србију. Али, ви пре свега треба да урадите оно што је до вас како би привреда расла по већим стопама. Можда ће се глобалне околности и променити, али се неће променити неопходност да се ове реформе спроведу. Сви знамо шта је неопходно да се уради у Србији да би привреда расла брже. Ви не можете контролисати шта ће се дешавати ван Србије, али можете оно што се дешава у земљи. Чула сам овде како многи економисти говоре о разним замкама, па је тако оцењено да је Србија упала у транзициону замку, на пример. Ја то тако не видим. Нису то замке, већ избори. Ако желите да идете у другом правцу, онда морате и да донесете другачије одлуке. Треба се ослободити наслеђа из прошлости по коме држава има доминантну улогу у привреди, што разара активности приватног сектора и не доприноси расту. Држава треба да обезбеди модерне услуге грађанима Србије. Они то од државне управе и очекују. Ефикасан јавни апарат тако неће бити препрека економском расту.

АНАЛИЗА ЧЛАНА ФИСКАЛНОГ САВЕТА Владимир Вучковић: Србија се опоравља, али сачекаћемо на бољи живот

Аутор: Слађана Гаврић

Јавни дуг, дефицит буџета, инфлација... Сувопарни економски изрази о којима се причало на Копаоник бизнис форуму прошле недеље обичном човеку не значе много. Владимир Вучковић, члан Фискалног савета, објашњава како ти економски параметри утичу на наш живот.

Мањи јавни дуг

Мањи јавни дуг значи да ћемо из буџета плаћати мање износе камата. Само за камате у претходној и овој години издваја се око милијарду евра. То плаћају сви грађани Србије јер они

пуне буџет. Тај новац је могао бити паметније утрошен, на образовање, здравство, путеве или за смањене пореза приватном сектору. Практично то значи да би, рецимо, болнице могле бити уређеније, опремљене новим медицинским апаратима или да буду отворене нове здравствене установе. Када је реч о смањењу пореза, то би се могло одразити на већи број запослених и раст зарада грађана.

Висок јавни дуг повећава ризик земље, а тиме и каматне стопе и цену задуживања свих, од државе преко предузећа до грађана. Такође, излаже земљу ђудљивим токовима капитала, па постоји већа вероватноћа поремећаја на девизном тржишту и наглог скока девизног курса. Свима је јасно да раст евра и слабљење динара значи да ће грађани за све што плаћају у ЕУ валути морати да издвоје више динара. На пример, покупуљује све што се увози, покупуљује гориво, за подстанаре станарина расте јер је углавном у еврима.

Већи БДП

Привредни раст је најважнији економски показатељ и без њега нема у крајњој линији ни запошљавања ни раста плата или пензија. Умерени привредни раст, од 2,8 одсто у 2016, показује да се привреда полако буди и да макроекономска стабилност даје резултате. То није импресиван раст, али је веома важно да у просеку предузећа све боље раде. Постоји добар основ за раст српске привреде од три и више процента БДП. Да би се то остварило, потребно је да држава инвестира у инфраструктуру, а да приватни сектор рачуна на ефикаснију администрацију и снажнију правну државу.

Мањи минус у буџету

Минус у буџету је мањи, а то је добра вест и за грађане. Тај минус се финансира задуживањем државе, а сада се мање задужујемо па се тако ствара основа за опадање јавног дуга. Ту долазимо до користи за грађане које смо помињали код самог јавног дуга. Дакле, дефицит буџета и јавни дуг су повезани, па тако опадајући минус у државној каси значи да је смањен ризик избијања кризе јавног дуга, с потенцијалним разорним последицама на стандард грађана. Србија сада улази у ред пристојнијих држава које троше приближно ономе што стварају.

Нижа инфлација

Годишња инфлација од 1,6 одсто је ниска, и то је добро јер је сачувана реална куповна моћ грађана. Када су цене ниже, грађани могу више да купе. Захваљујући ниској инфлацији опадају динарске каматне стопе, па су кредити у домаћој валути јефтинији. Стабилне цене последица су веће фискалне стабилности, ефикасне монетарне политике и ниских светских цена (нафте, сировина, хране, каматних стопа). Иако људи можда имају субјективни осећај да је све скупље из дана у дан, у просеку су код нас цене прилично стабилне већ четири године, тј. расту један до два одсто годишње. Поред сачуване реалне куповне моћи грађана, и пословни сектор може лакше и на дужи рок да планира. Захваљујући ниској инфлацији, опадају динарске каматне стопе и ствара се простор за већи значај динара у економском систему, а то је опет даље важно за стабилне цене и курс у следећем периоду.

Годишња инфлација од 1,6 је ниска, и то је добро јер је сачувана реална куповна моћ грађана

Незапосленост

Незапосленост је несумњиво опала, мада је тешко рећи колико услед различитих тумачења података који пристижу. Према Анкети о радној снази, незапосленост износи 13 одсто. У сваком случају, и у овој области приближавамо се уређеним друштвима, иако је проблем незапослености и даље највећи економски проблем, нарочито младих људи. За његово лечење нема чаробног штапића. Једино раст приватног сектора може да доведе до већег запошљавања. У јавном сектору има вишка радне снаге и запосленост ту не би смела да се повећава.

Стабилан курс

Курс динара увећан је за око 1,5 одсто у 2016. и динар је стабилан. То значи да грађани не морају да трче у мењачницу да конвертује динаре у девизе, а могу све више да штеде и да се задужују у динарима. Умерени пораст девизног курса представља најбољи исход за привреду

Србије пошто уважава чињеницу да и даље имамо нешто вишу инфлацију него развијене земље. Због конкурентности извозника добро је што курс расте за неколико динара годишње, а једнако је важно да су те промене умерене током године.

Трговински дефицит

Мањи дефицит у робној размени са светом износи четири одсто БДП-а и одраз је бржег раста извоза од раста увоза. То значи мању глад за девизама и мање задуживање у иностранству, а тиме и мањи притисак на девизни курс и цене. Овај резултат у робној размени са светом је последица неких ранијих страних инвестиција које су се сада више оријентисале на извоз. Али с друге стране, последица је и ниже увозне цене нафте и других производа.

Заостатак је ипак велики

Члан Фискалног савета Владимир Вучковић наглашава да то што се ствари поправљају не значи да ћемо ускоро бити развијена и богата земља.

- Заостатак је велики, а унапређења умерена, па ће за жељени животни стандард бити потребно да прође више година. Ствари се поправљају, али с ниског нивоа - истиче Вучковић.

Како објашњава, бољи макроекономски резултати последица су спровођења домаћих економских политика и повољне економске ситуације у свету, пре свега ниских цена нафте и каматних стопа.

- Без једног од ова два фактора не бисмо имали израженије позитивне трендове - закључује наш саговорник.

Основни показатељи

Јавни дуг - око 70% БДП

Инфлација - (годишња) 1,6%

Привредни раст - 2,8% БДП

Дефицит буџета - 1,4% БДП

Незапосленост - 13%

Курс динара (годишњи раст евра) - 1,5%

Дефицит у размени са светом - 4% БДП

*званични подаци за 2016. годину